

GAZETA TRANSILVANIEI

ANULU LIV.

„Gazele” esse în să-care di
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 franci, pe trei luni
10 franci.
Se prenumără la toate oficiile
postale din țară și din afară
și la dd. colectori.
Abonamentul pentru Brașov:
la administrație, piața mare
Nr. 22, etajul I.: pe un an
10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei
luni 2 fl. 50 cr. Ou dusul în
casă: Pe un an 12 fl., pe
șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
Un exemplar 5 cr. v. a. s. s. s.
15 bani.
Atâtă abonamentele câtă și
inserțiunile suntă a se plăti
înainte.

Nr. 213.

Brașov, Joi, 26 Septembrie (8 Octombrie).

1891.

Nou abonament

„GAZETA TRANSILVANIEI”

Cu 1 Octombrie 1891 st. vechiu se deschide nou abonament, la care învițăm pe toți amicii și sprăjinitorii folei noastre.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria: pe trei luni 3 fl. pe șase luni 6 fl., pe un an 12 fl.

Pentru România și străinătate: pe trei luni 10 franci, pe șase luni 20 franci, pe un an 40 franci.

Abonamente la numerele cu data de Duminecă:

Pentru Austro-Ungaria: pe un an 2 fl., pe șase luni 1 fl.

Pentru România și străinătate: pe un an 8 franci, pe șase luni 4 franci.

Abonarea se poate face mai ușor și mai repede prin mandate postale.

Domni, cari se vor abona din nou să binevoescă a scrie adresa lămurită și a arăta și posta ultimă.

Administrația „Gazetei Transilvaniei”.

Brașov, 25 Septembrie v.

Vom reveni astăzi asupra momentușei propunerii a d-lui Dr. At. M. Marienescu privitoare la înființarea unui muzeu național etnografic pentru îmbrăcămintele românești.

În săptămâna trecută am publicat pe larg propunerea d-lui Marienescu, care dete tot-odată și o schiță asupra modului de executare și arată avantajele netăgăduite, ce le-ar pute avea pentru noi înființarea unui asemenea muzeu. Mai rămâne acum, ca să se studieze idea sulevată de d-lui Marienescu și în casul, când ea s-ar afla bună și realizabilă, să nu întârziăm a și întreprinde pașii necesari pentru realizarea ei.

Cade și de astă-dată în sarcina presei noastre, ca să se pronunțe mai întâiu și, încâtă ne privesce pe noi, credem a ne face o plăcută datorință, constatându și noi împreună cu d-lui Marienescu, că înființarea unui muzeu etnografic național pentru îmbrăcămintele românești de toate

nuanțele și din toate unghiurile locuite de Români este de o mare importanță pentru noi și ar fi o adevărată podobă națională pentru Români.

Dacă alte popore n-au venit încă la ideea de a înființa asemenea muzeu etnografic, lucrul se poate explica ușor, căci mai rară vei găsi popor în Europa, care prin frumsețea, bogăția și variațiunea îmbrăcămintelor sale naționale să fiă în stare a înființa un muzeu de asemenea frumseță, precum am pute să înființăm noi.

Este în adevăr sublimă ideea, de a vedea la un loc reprezentate în grupuri de figuri, nesfârșite variațiuni cari de cari mai pitoresci ale costumelor noastre naționale de bărbați și de femei, de tineri și de bătrâni, de prin toate țările și de prin toate unghiurile. Câtă ușurință nu li-s-ar face prin această scriitorilor și etnografilor, cari adese-oră de prin țeri și orașe îndepărtate sunt nevoiți a cutriera ținuturi și comune românești, fără a-și pute culege în ceea ce privesc îmbrăcămintea noastră națională, decât nise date de caracter local și încă și acestea adese-oră defectușe!

Nu vom specifica aci însemnătatea, ce ar avea un asemenea muzeu din punctul de vedere al istoriei noastre naționale. Închipușcă-și oră cine, ce bogăția ar fi pentru noi, decât am avea un asemenea muzeu de îmbrăcăminte românești pentru exemplu din secolul al XIV-lea oră al XV-lea!

Ceea ce însă n-au făcută antecesorii noștri, trebuie să facem noi, în interesul nostru și al urmașilor noștri. S'o facem cu atâtă mai virtos, fiindcă noi, Români, suntem în primul loc chiamați de-a o face această, noi avem bogăția costumelor și nouă ni este rezervată în primul loc posibilitatea de-a ne mândri

cu o asemenea comoră națională.

Dicem d-ri și noi împreună cu d-lui Dr. At. M. Marienescu: Veniți să facem și noi ceva, ce încă nu au făcută alții pentru mărirea poporelor lor, — veniți să facem un muzeu etnografic de costume românești!

Și fiindcă centrul culturii române ilu tormază Bucureștii, așteptăm să aușim și dela frații noștri de acolo voci cu privire la această cestiuie, pe care mai virtos o recomandăm în atențiunea presei române de dincolo de Carpați.

Români Ardeleni la Praga.

Telegramă particulară a „Gaz. Trans.”.

Praga, 6 Octombrie.*) Români Ardeleni au sosită aseri la Praga în număr de 30. La gară fură călduros salutați de către o delegațiune compusă din profesori universitari, d-rii Jarnik, Pič și avocatul Podlipno, reprezentantul clubului Cehilor tineri. Săra au urmată invitări la reprezentația Teatrului național cehic.

Astăzi la 11 ore Români au vizitată corporativă Esposiția. Primire solemnă la porța Esposiției. Dr. Sedlak, accentuând în limba cehă, că stăruințele națiunii cehă și române au cam aceeași țintă, bineventă pe vizitatori, mulțumind de onora făcută.

Dr. Jarnik, în limba română, asigură de simpatiile națiunii cehice, care deși nu e legată prin sânge și limbă, a avut în trecut aceeași sorțe și are în presentă multe puncte de atingere cu Români.

Dr. Mureșianu mulțam în lim-

*) Sosită aseri după încheierea folei.

Red.

ba cehă cu puține cuvinte pentru deosebită atenția și călduroșă primire; apoi continuând româneșce, arată motivele visitei române la esposiția și incheia cu vii urări pentru prosperitatea națiunii cehă și a Boemiei.

Numerosul public asistentă aclamă cu entusiasm pe Români și vorbitori și mai ales pe Mureșianu.

CRONICA POLITICĂ.

— 25 Sept. (7 Oct.)

— Organele semi-oficioșe din Viena aducă școirea, că ministrul-președinte austriac, contele Taaffe, voesc să ducă în deplinire pactul ceh-german în toate consecuențele sale. Acestă o conchidă amintitele organe din nise declarațiuni, ce le-a făcută Majestatea Sa cu ocașia petreceri sale în Boemia înainte conducătorilor partidei germane.

— În 23 Septembrie s'a făcut inaugurarea solemnă a monumentului ridicat la Melk după ordinile Țarului în memoria soldaților ruși, morți în campania dela 1805. Consilierul ambasadei, prințul Cantacuzino, a mulțumit orașului Melk pentru conservarea mormentului și atașatul militar, colonel Zuiiev, a exprimat în numele întregi armate rusești, mulțumiri reprezentanților armatei austriace, ce se află de față la solemnitate. Generalul Beck a răspuns, că armata austriacă va păstra sentimente adânci de camaraderie, pentru viteji aliați dela 1805.

— În zilele aceste s'a ținut în București o adunare a partidei junimiste, în care s'a vorbită despre situațiunea politică. Laurian a fost de părere, ca partidul junimist, numit și constituțional, să se unescă cu partidul liberal în contra guvernului actual liberal conservator. Șeful junimistilor P. Carp, dișe, că este și rămâne conservator, și că grupul constituțional va avea o direcțiune conservătoare. Ghermani, fostul ministru de finance, dișe că re-

FOILETONUL „GAZ. TRANS.”

Despre Niccolo Machiavelli.

Tractatul despre „Principe”.

Conceperea cărții despre Principe a lui Machiavelli se întemplantă în timpul, când cariera politică a lui Machiavelli a fost întreruptă fără de veste și când el, demis din toate funcțiunile sale de stat, trăia esilat la moșia sa. Causa acestei schimbări în sorțe personală a lui se află în reinstalarea forțată a familiei Medici în Florența, întemplantă la anul 1513, care a avut de urmare schimbarea guvernamentului și dimiterea și alungarea tuturor acelor persoane, cari erau antipatice Mediceilor.

Prin revenirea Mediceilor, frumoșă Florența își pierdă acum în mod definitiv libertatea și basa instituțiunilor sale republicane. Nu lipsiau în Italia lingușitori, cari își deduseră silința a deriva originea familiei Medici până la Carol cel mare, pentru de a justifica înaintea poporului pretensiunea acestei distinse familii de comerțianți la un principat, la care aspira ea prin colosalele mijloce bănesci, pe care și le-a câștigat prin comerțul său.

Familia Medici, care a exercitată în Italia și pentru Europa întregă acelu protectorat devenit proverbial asupra artelor și sciințelor, a ajuns chiar și în politică la o pozițiune atât de înaltă, numai prin puterea banchieriatului, care pe atunci își anunța prin Medici pentru prima-oră principatul în Europa mai nouă și care se constitui ca un banchieriat artistic, științific și politic, seu ca adevărată usurăria de bani pe terenul spiritual și al libertății.

Acești mult lăudați Medici, oră câtă ar fi fost ei adorați ca zei de către plebea florentină flămândă și de către poeștii sërmani, ca Angelo, Poliziano, totuși nu era nici mai mult, nici mai puțin, decât nise ușurări spirituale, cari, dotați cu un talent gigantic pentru comerț și acumularea de bani, adunaseră comori fără exemplu, pe cari le exploatau nu numai pentru de a exercita o influență palpabilă asupra politice și cabinetelor de pe timpul lor, ci și pentru stabilirea unui principat spiritual și științific, în sensul direcțiunei epocii aceleia. Acestă familie de comerțianți și proporțiunea influenței lor re-

presentă primele momente ale domniei universale a banului.

Fundamentul familiei comerciale a Mediceilor a fost pus în splendoră și mărirea sa mai cu sémă prin Ioan de Medici, care a trăit dela 1360 până la 1428 în Florența. Prin succesul, pe care l'a avut el în afacerile sale comerciale, își câștigase avuții enorme, pe care le-a lăsat după mórtea sa ambilor săi fi Cosimo și Lorenzo, împreună cu presumpțiunea la cele mai înalte funcțiuni de stat în Florența, pe care tatăl lor le-a fost ocupat încă pe când era în viață.

Cosimo de Medici inbină cu succese și mai mari afacerile de guvern cu întreprinderile comerciale cele mai lăpate și vedă și bogățiile familiei să înmulțiră până la un grad neprecalculabil. Cel mai renumit și mai bine meritat întemeietor al puterii princiare a Mediceilor a devenit Lorenzo de Medici, fiul lui Pietro și nepot al lui Cosimo cel mare, născut în 1448 la Florența și onorat cu supra numirea de magnific, cel mai mare banchier și comerțiant de pe timpul său, totdeodată

poet, filosof și platoniu, cunoscător al literaturii clasice, un școlar al renumitului Marsilius Ficinus în filosofia plonică. După mórtea tatălui său Pietro, el ajunse la 1469 în capul republicii florentine, ale cărei elemente democratice încep el încetul cu încetul să le transformeze și să le slăbescă.

Acestă familie a devenit propriu disdestinul lui Machiavelli și a direcțiunilor sale politice. Trebuie însă să fiă recunoscută, că el a făcut, pe câtă numai i-a fost posibil, opozițiune înflinței și restaurării Mediceilor și că nu a lăsată nici un mijloc nefolosit pentru de a mântui elementele democratice ale cetății sale natale. El a organizată rezistența Florenței cu o superioritate spirituală și militară neobișnuită și a făcută deja aci încercarea, de a crea o putere de apărare, nu din soldați mercenari, ci din miliția națională indigenă, prin ceea ce el a voit să premergă în mod practic ideilor sale despre arta rășboiului espuse în cărțile sale, care au urmată mai târziu. Neobosită alergă el dela un punct la al-

mâne conservator și că e încontra oricărei alianțe cu elementele liberale. Mai mulți membrii junimiști se alătură la enunțările d-lui Ghermani. Se dice, că d. Carp, într-o convorbire intimă, s'ar fi exprimat, că durată actualului guvern va fi scurtă și că după răsturnarea acestuia vor veni la guvern s'eu liberalii în frunte cu d. Dimitrie Strza s'eu junimiști.

— In 3 Octomvre s'a ținut în Bruxelles, în hotelul „Mongelle“ o adunare a deputaților boulangisti, în care sa hotărât a ține sus stindardul boulangismului și a pași ca grup compact pe teren, îndată după deschiderea sesiunii extraordinare a parlamentului francez, care, după cum cred ei, va fi foarte agitată. Numai în cazul unui război cu Germania se vor retrage boulangistii din luptă, fiindcă atunci nu poate exista decât numai un partid național francez. Deputatul Lessene și Domonteil au de gând a comunica alegătorilor această hotărâre, după ce se vor întorce la Paris, și a ține mandatele lor de deputați numai cu aprobarea acestora.

— Cu privire la demonstrațiunile din Roma mai aflăm următoarele: Regele răspunde la telegrama primarului Romei, asigurându-l, că d'nsul e recunoscător pentru manifestațiunile de alipire. Roma, dice regele, a păstrat și din incidentul acestor esese devoțiunea intimă față de suvenirul scump al patriei. In orașele Livorno și Turin, au făcut poporațiunea demonstrațiuni pe strade, strigând: „Trăescă Italia, independentă Italia!“ In 5 Octomvre dimineața, s'a făcut în Roma o mare demonstrațiune la Pantheon, arangiată de reuniunea militară „regele Umberto“ și de clubul savoyic. La această demonstrațiune au luat parte 20 de reuniuni. Acestea toate pleacă la Pantheon cu muzica în frunte, care cântă cântece naționale. Ajungând în Pantheon depuseră pe sicriul lui Victor Emanuel, corone de laur. S'a ținut mai multe vorbiri, cari au fost viu aclamate. După aceea mulțimea se împrăscie. Un grup de mai mulți tineri continuă demonstrațiunile, provocând pe cetățeni, se arborizează pe edificiele lor drapelul național.

— La adunarea dela New-Castle, D. Gladstone primind patentă burghesimei a mulțumit și a d'nsu, că Angliera trebuie să rămăie în totu-deuna liberă schimbișă, cu totă politica protecționistă a Americii și Europei. La intrunirea dela teatru, d. Gladstone a declarat, că *cestiunea Egiptului* este o cauză de slăbiciune și o sorginte de greutate pentru țară; el s'ar bucura, dacă Lord Salis-

bury ar ajunge să o reguleze, d'nsu teme că acesta să nu fi silit să o transmită această problemă succesorilor săi.

SCRILE ȚILEI.

— 25 Sept. (7 Oct.)

In cauza Kișdedov-urilor a dat ministrul unguresc de culte și instrucțiune publică o ordinațiune către Ordinariatele diferitelor confesiuni, cerându-se i-se dea o conscripție asupra copiilor obligați la cercetarea Kișdedovurilor. In această inscripție, după cum spun foile din Pesta, se cere totodată să se arate și numărul acelor copii, cari având în casa părintescă îngrijirea „suficientă“, sunt în înțelesul legii scutiți dela cercetarea Kișdedovurilor. — E întrebare acum, cum este de-a se înțelege această „suficientă“ a îngrijirii din casa părintescă?

Doliu de curte. Din incidentul morții mării ducese Alexandrovna, curtea română a luat un doliu de 10 zile.

Regina Natalia a plecat cu trenul Express Orient prin Bucuresci la Paris.

Observator astronomic. Ministrul Csaky, are de gând a înființa în Pesta un observator astronomic al țării. Spre scopul acesta a adresat la mai multe corporațiuni științifice câte o scrisoare cu rugarea, că acestea să trimită reprezentanți la adunarea, ce se va ține în curând.

Regele Carol de Wurtemberg, după cum se telegrafază din Stuttgart a răposat er dimineața la 7 ore.

Intendența corpului 12 de armată din Sibiu, publică un avis, despre pertractările, ce se vor ține referitor la curățirea și repararea rufărilor bolnavilor de la spitale militare din Sibiu, Clușiu și Murășu-Oșorhei pe timp dela 1 Ianuarie 1891 până la 31 Decemvre 1893. Pertractările se vor ține în Sibiu în 5 Noemvre la 10 ore a. m. în Clușiu în 9 Noemvre la 10 ore a. m. er în Murășu-Oșorhei în 16 Noemvre a. m. Detaliuri se pot lua la anumitele spitale.

Muzica orășenească, după cum am anunțat er, va da astăzi un concert în sala hotelului „Europa“ unde se va executa pe lângă piesa „Der Traum eines Reservisten“ de Ziehrer și piesa „Romanze“ pentru violină de I. Svendsen. (Krause).

Consul în Iași a fost numit vice-consulul austro-ungar din Sofia, contele Staszensky.

Ciocnire de trenuri. Pe linia ferată Mărășeci (Moldova) s'au ciocnit două trenuri de marfă. Doi funcționari dela calea ferată au fost greu răniți, locomotiva și mai multe vagoane au fost stricate.

Stambulov amenințat cu moarte. Din Sofia se anunță, că ministrul-președinte bulgar, Stambulov, a găsit în zilele acestea pe masa sa de scris o scrisoare, în care e provocat ca să-și facă testamentul, căci în 15 Octomvre va fi omorât. Din cercetările de până acum nu s'a aflat modul prin care a fost introdusă epistola acesta în camera de lucru a lui Stambulov.

Un atentat de petardă zădărnicit. Din Triest se telegrafază: Portarul palatului episcopesc de aici a găsit în 5 Octomvre într-un unghiu al ambului un obiect, ce răspânda fum. Cercetându-l mai de aproape află, că este o petardă cu fitilul aprins. El împedea repede esplosiunea. Nu se scie până acum motivele atentatului.

Teatrul viitorului război.

Di de di se repetă în presa dinăuntru și din afară sciri mai multă s'eu mai puțină senzaționale, despre pregătirile rusești de război și despre mari concentrări de trupe, ce se dice că face Rusia de-alungul Prutului, în Basarabia și la granițele monarhiei noastre. Vom reproduce aci revista unui „ofițer de rang înalt“, asupra pozițiilor liniilor de atac și asupra forțelor armate ale celor două monarhii. Numitul ofițer își publică apretierile sale în diarul pestan „Magyar Hirlap“, de unde le reproducem în următoarele:

Din momentul, în care Rusia a ajuns a fi în curată cu problema, că drumul la Constantinopol duce prin Viena, ea o perseveranță de fier, ce de altfel caracterizează politica rusă începând dela Petru cel Mare încôce, își folosește totă puterea să ajungă la ținta pusă, adică să se apropie tot mai mult de Viena. In prima linie ea și-a sporit căile ferate strategice, cari duc spre hotarele austriace. După aceea a înfundat Polonia-rusă cu trupe, pentru că în momentul erupției războiului să dispună de-o astfel de armată, care nu numai să-i dea posibilitatea de a susține primul atac până când își va aduce la granițe armatele din centrul

imperiului său, ci să o pună chiar în pozițiunea de-a lua ofensiva.

Spre scopul acesta ea a concentrat până acuma la granițele monarhiei austro-ungare 280.000 (?) ostași. Din pedestrele următoarele corpuri de armată: în Lublin corpul XIV; în Sitomir XI; în Kiev IX; în Odesa al VIII; în Uman al XII; în Varșovia al V, VI și XV-lea; în Vilna al II; și în Minok al IV. Tote aceste corpuri sunt puse pe picior de război. Apoi cavaleria: în Kielce divizia 14; în Tomaso o diviziă a Cazacilor de Don; în Dubno divizia a 13; în Kamenice a 2 diviziă de cazaci combinată; în Chișineu a 8, în Vinitoa a 12 și în fine în Tulcin corpul al 3 de vânători ulani.

Față ou aceste 10 corpuri de armată pedestră și 6 de călăreți, Austro-Ungaria poate să desfășure pe un asemenea teritoriu următoarea putere în cast de război:

In Cracovia corpul I; în Lemberg al XI; în Cașovia al VI; în Pojun al V; în Przemysl al X și în Josefstadt al XI. Tote aceste corpuri au efectivul de pace scărît. Mai departe în Brünn divizia 4 de ulani a corpului II, apoi 3 corpuri de cavalerie și 3 de ulani, în fine landwehrul raionului corpului respectiv și batalioanele de honveți, tote în efectiv de pace. La acestea s'ar mai pute numera corpul al II (Viena); al IV (Budapesta) și al VIII (Praga).

Din postarea corpurilor rusești de armată e foarte greu a deduce linia, pe care s'ar întempla avansul. Se poate, că ocolind cetățile Cracovia și Przemysl, ele își vor lua calea directă spre Viena peste Brünn. Linia acesta de atac e și cea mai probabilă. Mai înteu pentru că oferă cele mai puține piedeci naturale; alți doilea, pentru că drumul acesta e cel mai scurt și alți treilea, pentru că aici se află așezată cea mai puțină armată austro-ungară. E adevărat și aceea, că de aici nu zace departe Silesia prusiană, însă Rusia se va îngriji acuzi, că armatei germane să-i dea în altă parte de lucru.

Cealaltă linie de atac duce spre Croația și Przemysl. Pe linia acesta Rusia abia dacă s'ar pute aștepta la vre-o opoziție în partea nordică a Galiciiei, decât d'ora în casul, când ne-am hotărî, să primim lupta deschisă deja la isbucirea războiului și astfel să încredințăm s'orta luptei și a monarhiei unei întâmplări. In fine se poate și aceea, că Rusia ne va ataca deodată în ambe părțile. Lucru natural, că ea făcând astfel, ni-art disconcentra puterea, pe când ea din potrivă ar pierde o operație unitară.

Astfel, pe când noi suntem în

tul, (din 7 Mai până la 23 August 1812) pentru de a recunosc terenul cetății și a pune fortificările ei în stare bună. Papa Iuliu II și împăratul Maximilian se aliașeră însă pentru restaurarea Mediceilor, er Francia, pe ajutorul căreia contase republica, nu i putu veni în ajutor. Cardinalul Giovanni de Medici și Iulian, fratele său, ou ocazia unei întâlniri de principii, întâmplat la Mantua, a scitut espune cauza așa, ca să pară, că reîntegrarea Mediceilor și schimbarea guvernului republican, ar fi chiar în interesul principului monarhiei.

Gonfalonierul Soderini, care fusese acusat, că ar fi vândut Franciei republica Florenței, a trebuit să abdică imediat după intrarea Mediceilor și prin fuga aceluia, cum și prin căderea partidului democrat, Machiavelli a pierdut întreaga lui pozițiune. Indată după intrarea lui Iulian de Medici în Florența, care s'a făcut între scene orunte și îngrozitoare, el și se proclamă de dictator al Florenței și prin un decret al său dela 8 Noemvre 1512, Machiavelli a fost demis din tote demnitățile și funcțiu-

nile sale și după două zile în urmă, fu expulsat din cetate pe termen de un an. Această purtare față ou un bărbat care își câștigase atâtea merite pentru patria sa și care era inițiat în cele mai mari secrete ale statului, nu putea, decât să probeze, că de importantă părea persoana lui noilor usurpatori ai puterii. Acea espulsare a fost însă revocată și lui Machiavelli i-s'a permis o petrecere temporală în Florența. D'ora încă în același an, el a fost suspiciat, că ar fi luat parte la o conspirațiune republicană, care sub conducerea lui Pietro Pagolo Bascoli și Agastino Capponi — doi tineri entuziasmați de spiritul de libertate, prin cetirea autorilor vechi, — ar fi intenționat punerea în scenă a unei contra-revoluțiuni pentru restabilirea libertății și în prima linie în contra persoanei cardinalului Giovanni de Medici, fratele dictatorului Iulian. Cu tote că nu se află probe doveditoare, Machiavelli a fost aruncat în temniță și torturat; el a suferit, precum o spune el într-una din scrisorile sale, totu ce nu mai pute suferi cineva fără ca să-și răpună și viața.

Istoria acestei conspirațiuni n'a fost niciodată pe deplin luminată istoriceste și fântănil mai vechi își contrațic asupra ei tocmai în datele cele mai esențiale.

După ce cardinalul Giovanni de Medici, deși d'abia de patru-deci și opt de ani, ocupă tronul papal, cu numele Leo X, își introduse domnia sa prin o amnestie generală, în care a fost cuprins și Machiavelli, și el a fost eliberat din închisore în Martie 1513. Leo X părea, că voiesce să-și bazeze noua sa domnie pe blândețe și moderațiune, d'ora Bascoli și Capponi fuseseră deja executati prin spada gidelui, mai înainte de a-i fi ajuns sentința de grațiere e Mediceului.

Machiavelli se vedu acum erăși în libertate, însă fără nici o funcțiune, sărac și ou o familie numărösă în fața miseriei, totodată respins de cătră iubita sa cetate naturală Florența, căreia el îl făcuse servicii atât de importante în decurs de patru-spre-dece ani. Ilustrii signori ai republicei remuneraseră în totdeuna foarte rău pe renumitul lor secretar de stat și ambasador, adesea

i-s'a fost încuviințat numai un galben pentru speșele lui și Machiavelli ou tote că în misiunile sale n'a fost niciodată investit cu rangul unui ambasador, totuși afla de lipsă în calitate de diplomat să se jöce cu bani. Astfel fiind el prea mândru ou să c'ere, își consumă în afacerile republicei mica sa avere proprie, care d'abia era în stare să-l nutrească pe el și numărösă lui familie, deorece din căștoria lui ou Marietta Aborsini avuse oinci copii, patru feciori și o fată, a căroră existență și educațiune îi causeră multe griji.

Lui Machiavelli îi mai rămăse numai o mică moșioră, eredită dela familia sa cu numele La Strada și care era situată pe drumul dela Florența la Roma. Acolo se retrase acum ex-secretarul de stat Machiavelli, pentru a duce o viață de țără destul de melancolică, unde însă nu se putea mângăia nicidecum pentru activitatea lui politică pierdută și unde își frământa di și nopte mintea, cum ar pute el reveni erăși la afacerile de stat, care pentru el deveniseră nedispensabile.

(Va urma)

Indoielă cu privire la direcția de atac din partea Rusiei încă la începutul războiului, pe atunci ea este deja în clar și cu aceea, că noi nu avem decât o singură direcție de avans, adică spre Kiev. La scăderea acesta se mai adaugă alte două. Prima, că pe când în fruntea trupurilor rusești sunt puși numai comandanți probați în lupte, pe atunci în ospul ofițerilor austro-ungare stau numai generali de aceia, care excepționându manevrele, altundeva n'au prea mirosit praful de pușcă. Un singur comandant am avut, care intrunia încrederea întregului corp ofițeresc: generalul *Kuhn*. Dér acesta a căzut în disgrație, pentru-că a avut destul curaj să sbuciuască pe față vechiul, dér și ați încă esistență protecționism în armată, în virtutea căruia ajung în fruntea trupelor omenii cei mai puțin potriviți.

A doua și cea mai periculoasă scădere e, că încă și ați comandantii trupurilor își capătă ordinele din Viena. Insuși *Moltke* a combătut acest mod de purtare a războiului de austriaci, adică dispoziția, că „la spatele comandantului suprem s' se ridice coloanele telegrafice“. Prin procedura acesta, „înțeleptul“ ministru de război știrbesce puterea comandantului și lasă într-o continuă nesiguranță pe toate celelalte comande de corpuri, cu privire la cele ce au să întreprindă. Ca să caracterisăm după valoarea lor aceste dispoziții ale statului major militar suprem din Viena, n' avem decât să reflectăm la cele două lupte dela *Zenta* și la lupta marină dela *Lissa*, cele mai strălucite lupte, ce-au câștigat armatele austriace în cei doi secolii din urmă. Cu ocaziile acestea atât *Eugen de Savaya*, cât și viceamiralul *Tegetthof* au primit ordine, să nu cuteze a se dimite în atac.

În totu cazul, acestea sunt mari defecte. Față o' armată, ce stă pe același nivel de echipament, ori mai sus decât a noastră, ca de pildă cea germană, ori cea franceză, pe lângă astfel de proceduri noi am pierde războiul înainte de ce l'am fi început.

Să vedem acum, cari sunt avantajele și dezavantajele strategice ale noastre și cari sunt greșelile făcute până acum.

Rusia are un singur dezavantaj, dér cu atât mai simțitor. Ea are o nevoită să-și completeze și provadă cu victualii armatele sale, toamai din interiorul uriașului său imperiu. Dezavantajul acesta face cât două lupte pierdute. Ea deci e nevoită, ca îndată după izbucnirea războiului să silască cu ori ce preț armata noastră a primi luptă deschisă. Această, parte pentru că cu o singură lovitură să facă sfârșit războiului, parte însă, că ajungându-și scopul acesta fi și numai pe jumătate, să-și câștige mijlocele de traiu pe însuși teritoriul inimiului. Dacă s'ar întâmpla să pierdă lupta, chiar nicl atunci nu i-ar strica mult, căci s'ar retrage. A o persecuta însă numai cu greu se poate, fiindcă Rusia ar împedea pe persecutor dela rapida folosință a victoriei prin greutățile de subsistență, prin caracteristicile raporturii de teren și în mare parte prin temperatura imperiului său.

(Va urma.)

Correspondența „Gaz. Trans“

De pe lângă Satu-mare, Septembrie 1891.

On. D-le Redactor!

Vă rog să dați loc în colónele valoroasei noastre „Gazete“ următoarelor descoperiri imbucurătoare pentru nația noastră:

Abia trecu anul, de când, spre marea uimire a publicului român, se scria prin ziarele noastre, că Românii din *Vetișiu*, ba din toate comunele aparținătoare acelu protopopiat, nu numai că și-au părăsit datinele și limba maternă, ci li este și rușine, se sfiesc a mărturisi, că dór ei sunt Români, ori — se dicem

după cum fi cumănescu străinii conlocuitori — „valah“. Ba se soia și mai mult arătându-se, că această împrejurare tristă este a se atribui mai mult protopopului de *Vetișiu*, care nu numai, că și prin vorbă și prin fapte le dă exemplu atât poporenilor săi, cât și districtualilor în pornire pe cale rătăcită, ci acest protopop, la pilda preoților ruși din diecesa vecină, *tote funcțiile, ne-excepționându nici măcar s. liturgiă, le săvârșesc și servesc în limba maghiară. Cărțile bisericesti în ungurește le-am vădit și eu însuși la densusă ore când, dér atunci încă nu șiam pentru-ce și le-a procurat. Am știut mai târziu și ma'm scandalisat, ca și totu Românul de adevărate simțuri.*

Dér soiu și am constatat și esperiat cu bucurie sufletescă, din ocaziunea ce mi-s'a dat la St. *Măria mică*, când s'a săvârșit în *Vetișiu* și sântirea unei cruci, că Românilor din *Vetișiu* Providința divină, prin măsurile cele mai bine socotite luate din partea măritului ordinariat de *Urbea-mare*, li-s'a trimis în persóna d-lui *Vasiliu Ardeleanu*, nu numai pe cel mai harnic capelan, ci pe adevăratul Român, care pe lângă cursul s. *Theologie*, și pe lângă praosa și esamenul de notaru comunal, — care l'a depus după absolvarea cursului teologic, — se buoură de cele mai frumoase calități. Dreptu aceea lumea românească binsimțitoare s'a bucurat de orânduirea d-lui *Ardeleanu* la *Vetișiu*, acceptându mult delu d-sa.

Nicl nu ne-am înșelat în acceptările noastre. Cu ocazia serbării mai sus amintite am aflat, că în biserica din *Vetișiu*, astăzi nu se mai țice ca mai înainte: „*Irgalmaz nekünk*“, ci „*Dómne îndură-te spre noi*“, nicl nu se țice ca acum un an: „*Ismét és ismét könyörögjünk az Urhoz!*“ ci: „*Éră și éră cu pace Domnului să ne rugăm*“.

Și ce să veți, în urma aceea d-nii *Maghiari* nu-lu pot vedé pe *D. Ardeleanu* pentru-că nu comite ilegalități. S'eu, cine și când li-a conces, ori *Rușilor*, ori *Românilor*, de a înlocui limba rusescă, ori românească cu cea maghiară? Și totuși contra acestor abuzuri comise ori de preoții ruși, ori de cei românești, nicl vorbă nu se face, nicl se provocă nimeni la bulele papale să-i combată și să-i aducă la adevăr, măcar nu soim, că limba maghiară să fi fost aprobată nicl când din partea scaunului papal că limbă liturgică pentru nicl un fel de confesiune, cu atât mai puțin pentru *Rușii* și *Românii* greco-catolici. E acesta o neleguire, dér de dragul maghiarisării, astăzi în *Ungaria* toate sunt permise.

D'apoi când aud șovinismii maghiari, că d-lu *Ardeleanu*, în locu de „*Here tyutyutyu*“ ect. învță tineretulu român din *Vetișiu* să cânte hori frumoșe nationale, atunci nu întârziă a-lu timbra de „*Daco-român*“, de „*iredentist*“ etc. ba a fost așa de obraznicu predicatorulu calvinu de acolo, încât — cu o anumită ocașiă, când li-a predicat bravulu capelanu poporenilor săi, să se ferescă de căsătoriile mixte, fiindcă acele dau ansă la multe neplăceri și neînțelegeri atât părților contrahente, cât și păștorilor sufletesci, — a avut utezanța, de a sfătu pe câțiva credincioși greco-catolici, „să mergă la preotulu cel nou și să-i spună, că dênșii n'au lipsă de astfel de predice, fiindcă ei le știu acele toate bine“. N'a întârziat a lăuda „pacea“, ce a existat în trecut între densusă și preotulu bătrân, care în decursulu celor 60 de ani, de când e acolo, și-a lăsat oile să-și piardă de totu limba și să se renege. Acesta a fost pacea și înțelegerea.

Ce e mai mult, inteligența maghiară din *Vetișiu* așță și oficiulu pretorialu în contra d-lui *Ardeleanu*; de aci se poate esplica, pentru ce pretorele cercualu de curându fiindu în *Vetișiu*, în casa comunală a avut utezanța de a pune întrebare, într'unu mod de totu

ingâmfat. „Cum se portă preotulu cel nou? Am auditu cu ocaziunea conscrierii populațiunei că pe toți *Maghiarii* i-a înscrisu ca *Români*“, deși tocmai contrariulu s'a întâmplat, că predicatorulu și rectorulu maghiaru, precum și notarul comunalu pe unde au fost, pe toți *Românii* i-au înscrisu cu limba maternă maghiară, éră pretorele și acele rubrici cari au fost scrise prin capelanulu gr. cat. și învățatorulu gr. cat. corect, înscriindu ca limbă maternă a *Românilor* — limba română, le-a coresu, înscriindu-le ca limbă maternă cea maghiară, pentru-că dênșii și-au uitat limba românească.

Totu despre acestu pretore am înțelesu, că ar fi dicitu înainte credincioșilor gr. cat. din *Dóte*: „Nu credeți *D-vóstră* popilor și dascalilor, căci aceia sunt nisce amăgitori și toți graviteză spre *Muscali*.“

Cu unu cuvântu, d-lu *Ardeleanu* e opus multor șicanări în *Vetișiu*, dér *D-sa* ca omu înțelept, își va perourge calea înțeleptesce. Gândulu, voia și silința bravulu capelanu din *Vetișiu* de le-ar da-o *Dumneșu* și celorlalți districtuali și tutoror acelora, cari sunt între asemenea împrejurări, avându să păstorească astfel de *Români* gr. cat., dintre cari unii de felu, ér alții numai réu vorbesc limba românească.

Înainte numai apostoli ai dreptății, căci cauza e justă și mărță!

. . . a.

Raportulu

Camerei comerciale și industriale din *Brașov*.

(Urmare.)

O parte la îmbunătățirea relativă a relațiilor industriale trebuie atribuită și împărțirea la liferări erariale, care în 1890 a fost mai însemnată decât în anii precedenți, de-orece s'au dat atât liferări de papuc cât și de postav, abstragendu chiar dela liferările încetățenite de alte articole pentru instituțiunile de comunicațiune de patriă. Deși partea ce o primi industria noastră, nu a fost mare în sine, totuși trebuie să dăm espresione mulțămirei noastre, că cestiuile de liferări publice s'au îmbunătățit în anul 1890, așa încât s'au făcut accesibile și industriașilor noștri cel puțin în parte liferări atât pentru honvețimea r. u. cât și pentru armata i. și r. Tot-deodată însă trebuie să regretăm cu dreptu cuvântu, că nu s'a putut asigura liferarea de diferite pielării pentru honvețime consorțiului de liferare formatu din industriașii mici din țeră. Pe lângă acesta fiă-ne permisă a constata cu părere de réu, că în urma concurenței aprige pe terenulu liferărilor de postavarii pentru stat, industria noastră și-a pierdut în totalu său în parte posibilitatea abia de curându câștigată ca în timpu scurtu să mai participe la anumite liferări (pentru gendarmeria și branșa herghelilor). Imbucurătoru este, că fabricanții noștri de postavu au fost împărțiti, deși cu ovote forte mici, la liferarea pentru armată i. și r. pentru honvețime r. u. pe 1891.

Starea industriei noastre n'a suferit în 1890 perderi mai însemnate prin emigrarea și încetarea eseroicării meseriei. Afluența către eseroicarea de sine stătătoare a industriei a fost cel puțin totu atât de viđă, ca și în anii precedenți imediați.

Cu toate, că nu putem signala crearea de stabilimente industriale mai mari în cari s'a distinsu așa de tare anul 1889, totuși ne bucurăm, că n'a lipsit cu totulu nicl înființarea unor ateliere aparținătoare industriei medii, nicl mărirea unor întreprinderi de fabrică singuratiche existente deja.

Numérulu cazanelor de vaporu întrebunțate spre scopuri industriale supuse controlu oficialu, cari formeză cel puțin unu punctu de mănecare la judecarea intensității activității industriale a fabricelor, s'a urcatu dela 259 la fi-

nea anulu 1889, la 268 la finea anulu 1890.

Puțin imbucurătoare a fost în anul 1890 afacerile de esportu în Orient. Esportulu în *România* a dat și mai tare înderēt în articolele importante și unde nu s'a întâmplat acesta, afacerile au fost din ce în ce mai puțin aducătoare de câștig în urma vamei celei enormu de mari și a concurenței copleșitoare din afară. Cifrele statisticei noastre comerciale arată acea scădere în generalu. Conformu acestora valoarea esportulu *Ungariei* în *România* în semestrulu I. — datele pentru semestrulu II. 1890 încă nu s'au publicat — se presentă astfel: în 1888: 2,644.142 fl., în 1889: 2,704.482 fl., în 1890: 2,429.573 fl.

Valoarea importulu din *România* în *Ungaria* a fost în același restimp: 1,443.501 fl., 1,349.155 fl. și 1,237.437 florini.

Este fără indoielă superflu de a mai vedé din nou câtu de multu a promovat războiulu vamalu cu *România* discompunerea industriei în orașele industriale limitrofe ale districtulu *Cămerei*, și ce influință pernicioasă a esersat elu asupra vieții economice a acestor părți ale țerei. O dovadă neindeișă ne dau în această privință și cifrele recu, ale recensământulu populațiunei din 1890, în cari se reflecteză cel puțin în parte acea influințată dăvnosă.

(Va urma.)

DIVERSE.

Semn veditu. Soția (cătră bărbatul ei) „Observu la visitulu nostru semn eclatante de nebuniă; e zăpăcitu, uitutu, nedisciplinat...“ Elu: „Asta se întâmplă și la alți omeni!“ — Ea: „Vorbesce singuru!“ — Elu: „O deprindere urită — acesta încă nu dovedesce nimicu!“ — Ea: „Mănencă și bea forte multu!“ — Elu: „Asta încă nu e semn de nebuniă!“ — Ea: „E amorezat în mine!“ — „*Dumneșule — visitulu nostru e nebuni!*“

Cursulu la bursa din Viena.

din 5 Octomvre a. c. 1891

Renta de aur 4%	104.10
Renta de hărtă 5%	100.65
Imprumutul căilor ferate ungare - aur	115.—
dto argintu	97.50
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostu ungare [1-ma emisiune]	111.50
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostu ungare [2-a emisiune]	—
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostu ungare [3-a emisiune]	—
Bonuri rurale ungare	90.—
Bonuri croato-slavone	104.50
Despăgubirea pentru dijma de vinu ungurescu	—
Imprumutul cu premiu ungurescu	140.75
Losurile pentru regularea Tisei și Seghedinului	180.—
Renta de hărtă austriacă	91.15
Renta de argintu austriacă	90.90
Renta de aur austriacă	109.25
Losuri din 1860	187.
Acțiunile băncii austro-ungare	1013.—
Acțiunile băncii de credit ungar.	827.75
Acțiunile băncii de credit austr.	284.5
Galbeni împărătesci	5.55
Napoleon-d'or	9.26 1/2
Mărci 100 imp. germane	57.50
Londra 10 Livres sterlinge	116 80

RECTIFICARE. În Nr. de eri alu fôiei noastre, la foiletonu pe pag. 2, colóna a 3-a, șirulu alu 3-lea de sus, este a se ceti astfel: „Talentele sale superioare, cu care se închisese elu în actele sale, trebuie că au trecut multu înainte peste aceste ocupațiuni mai mult mecanice“ etc. Cuvintele scrise cu litere cursive, din erore de tipar s'au omis în numărulu de eri.

Proprietar:

Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor responsabilu interimalu:

Gregoriu Maior.

Nr. 12686—1891

3—2

PUBLIKAȚIUNE

La oficiul orășănesc forestieral din locu sunt de a se ocupa două posturi de adjuncți forestierali.

Veniturile sunt următoarele:

- Salariu 400 fl.
Bani de quartir 100 fl.
Paușalul de drum 120 fl.

Veniturile dietelor statutarice și rebonificarea speselor de drum afară de cercul de stațiune.

40 metri cubici de lemne de fag pentru ars cu veturarea în locuință.

Reflectanții asupra unui din aceste posturi au de ași ascerne până în 10 Noemvre a. c. după prânđu la 5 ore subscrisului magistratului petițiunile prevequte cu atestată de botez, cu atestată

de moralitate și cu testimoniul asupra esamenului forestieral de stat depus în Ungaria, precum și cu testimoniul medical asupra destoiniciei fizice în resortul forestieral.

Se recere cunoșcerea acelor 3 limbi ale patriei.

Brașov, 3 Octomvre 1891.

Magistratul orășănesc.

Numere singurate din „Gazeta Transilvaniei“ à 5 cr. se pot cumpăra în librăria Nicolae Ciurcu, și în tutungeria I. Gross.

ANUNȚ.

Am onore a încunoscianța On. public și On. mea clientă, că mi-am strămutată locuința în Strada Caterinei No. 7 (în casele d-lui Klein, farmacist), unde se află și

Atelierul meu de pantofăria.

Imi iau voiă totu-odată a face cunoscut On. public, că după o esperiență de mai mulți ani ca calfă în Bucuresci, am ajuns în plăcuta pozițiune de a confecționa după măsură toate soiurile de încălțăminte, din material de prima calitate, durabile, esterior elegant și cu prețuri moderate.

Atrag deosebita atențiune asupra lucrărilor mele de lux, cari sunt de o confecțiune elegantă și cu gust.

Cu înaltă stimă, Vasile Ocășianu, maiestru-pantofar.

671,3—1

O specialitate necomparabilă între toate apele minerale alcalin-acide din monarchia și străinătate este apa minerală de „RÉPÁT“ care în urma compozițiunii pre fericeite a părților sale minerale și a conținutului extraordinar în acid-carbonic se bucură de o valoare medicinală foarte mare și de un renume universal neîntrecut.

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 20 Iulie 1891.

Table with multiple columns for train routes: Budapesta-Predeal, Predeal-Budapesta, B.-Pesta-Arad-Teius, Teius-Arad-B.-Pesta, Copșa-mică-Sibiu. Includes departure times and fares for various stations like Viena, Budapesta, Brașov, Sibiu, etc.